

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw mr. J.J.M. Uitermark
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 5 februari 2025

betreft Voortgang Rijksbrede strategie effectieve aanpak desinformatie

ons kenmerk 172562.15U

Geachte mevrouw Uitermark,

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft met belangstelling kennisgenomen van de brief die u samen met de staatssecretaris van BZK heeft gestuurd, met antwoorden op de nadere vragen over de voortgang Rijksbrede strategie effectieve aanpak desinformatie.¹ De leden van de fracties van de **BBB**, **GroenLinks-PvdA** en de **PvdD** hebben naar aanleiding van uw brief een aantal vervolgvragen. De leden van de JA21-fractie sluiten zich aan bij de vragen van de leden van de BBB-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

GroenLinks-PvdA-voorman Frans Timmermans, zo stelt de *De Telegraaf* in een artikel², blijkt in zijn vorige functie als Eurocommissaris samen met Brussel subsidiegeld te hebben uitgegeven aan de 'schaduwlobby' om zijn klimaatplannen te promoten. Zo kregen organisaties, waaronder de Europese koepel waar Milieudefensie en Natuurmonumenten onder vallen, geld om met voorbeelden te komen die het beleid van Timmermans moesten ondersteunen.

Genoemde architect van de zogenoemde *Green Deal*, beloofde bij de introductie van dat plan dat er drie miljard bomen zouden worden geplant. Nu, jaren na de introductie van die *Green Deal*, is er 0.7 % van het beloofde bomenaantal daadwerkelijk geplant. Ook is gebleken dat de bio-hout-centrales helemaal niet 'groen' zijn, zoals Timmermans beweerde. Integendeel, die aanpak bracht grote schade toe aan de natuur en van de beloofde CO2-reductie was geen sprake. Dan laten de leden van de BBB-fractie in dit kader onbesproken de grote schadelijke gevolgen van deze *Green Deal* voor de economische/industriële positie van Europa.

Hierover hebben de leden van de fractie van de BBB de volgende vragen. Is er hier sprake van verspreiding van desinformatie ten behoeve van het politieke proces rond de *Green Deal*? Zou er niet een vijfde aandachtsgebied toegevoegd moeten worden namelijk Klimaat? Graag ontvangen de leden een toelichting.

Deze "schaduwlobby" zal ook een rol hebben gespeeld bij de Europese verkiezingen, wordt deze kwestie ook meegenomen in het onderzoek naar de impact van desinformatie op de Nederlandse democratische rechtstaat? Zo nee, waarom niet?

¹ Kamerstukken I 2024/25, 35295, AV herdruk.

² A. Bakker, 'Lobbyschandaal in Brussel: EU betaalde milieuclubs in het geheim voor promotie van groene plannen Timmermans, *De Telegraaf* 22 januari 2025.

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 172562.15U

blad 2

Wordt de mogelijke rol van de 'onafhankelijke media' naast die van de sociale media ook meegenomen in het onderzoek? Graag ontvangen de leden een toelichting.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA danken u en de staatssecretaris voor de antwoorden op de vragen over de Rijksbrede strategie effectieve aanpak desinformatie. Niettemin hebben zij nog een aantal vervolgvragen.

Tussen de publicatie van de Rijksbrede aanpak, in december 2022, en nu, en zelfs tussen vragen in de eerste en tweede schriftelijke ronde is er nogal wat veranderd in ons informatielandschap en in de publicatiestrategie van de meest gebruikte sociale media platforms. Hoe kijkt u aan tegen de gewijzigde contentmoderatie op de platformen X, Instragram en Facebook? Wat zijn naar uw oordeel de gevolgen hiervan voor het publieke debat in Nederland? Doet u onderzoek naar de gevolgen van deze veranderingen? Zo ja, wanneer verwacht u daarvan resultaat, en wil u die resultaten delen met de beide Kamers? Zo nee, waarom niet? Investeert de regering in alternatieve communicatiekanalen voor haar eigen berichtgeving? Zo ja, in welke kanalen? Zo nee, waarom niet?

Acht u de beschreven strategie in de Rijksbrede aanpak nog altijd afdoende om het publieke debat in Nederland weerbaar te maken tegen desinformatie en manipulatie? Zo ja, hoe versterkt u de digitale weerbaarheid, en welke waarborgen biedt de regering tegen buitenlandse (online) inmenging? Zo nee, welke extra maatregelen bent u van plan te nemen?

Acht u de uitvoering van de *Digital Services Act* voldoende gewaarborgd om de gevaren van digitale inmenging van buitenstatelijke actoren tegen te gaan? Zo ja, welke waarborgen biedt de DSA volgens u? Zo nee, welke extra maatregelen bent u van plan te nemen?

De leden bereiken signalen dat de toezichthouders op de DSA, de Autoriteit Persoonsgegevens en de Autoriteit Consument & Markt, onvoldoende middelen hebben om hun functie goed uit te voeren. Heeft u deze signalen ook ontvangen? Wat gaat u doen om de toezichthouders goed uit te rusten om hun taak te kunnen uitvoeren?

Bent u bekend met de nieuwe wet tegen desinformatie die recent is aangenomen in Spanje? Kunt u een appreciatie van deze wet geven? Bent u bereid te onderzoeken of een dergelijke wet ook voor de Nederlandse context een zinvol instrument zou kunnen zijn?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

Naar aanleiding van uw brief van 25 oktober 2024 betreffende vragen vervat in het verslag van een nader schriftelijk overleg hebben de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren nog de volgende vragen. U wordt verzocht op alle vragen afzonderlijk te antwoorden.

Vraag 1

Op vraag 15 heeft u geen antwoord gegeven. Deze vraag luidde: "In uw brief van 14 juni 2024 besteedt u aandacht aan desinformatie die door statelijke actoren wordt verspreid, waarbij u focust op buitenlandse actoren. In hoeverre wordt door u ook rekening gehouden met het verspreiden van desinformatie door actoren van de Staat der Nederlanden? Acht u het uitgesloten dat zulke verspreiding zich zal kunnen voordoen?" Deze vraag wordt hierbij herhaald.

Vraag 2

Op vraag 16 heeft u geen antwoord gegeven. Deze vraag luidde: "Op pagina 4 gaat u in op signalen van de AIVD, de NCTV en de Nationale Politie dat er via informatie een "angstaanjagend vijandbeeld" kan worden verspreid. "De verspreiding van deze feitelijke onjuiste boodschappen tasten het

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 172562.15U

blad 3

vertrouwen in de wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht, de traditionele media en de wetenschap aan”, zo betoogt u. Acht u het ondenkbaar dat binnenlandse veiligheidsdiensten of ministers zulke desinformatie kunnen verspreiden? Welke maatregelen heeft u op het oog om zulke situaties te monitoren en aan te pakken?”

Dus gevraagd wordt:

2a. Acht u het ondenkbaar dat binnenlandse veiligheidsdiensten of ministers zulke desinformatie kunnen verspreiden?

2b. Welke maatregelen heeft u op het oog om zulke situaties te monitoren en aan te pakken?

Verzocht wordt vraag 2a en de vraag 2b afzonderlijk te beantwoorden.

Vraag 3

Op vraag 17 geeft u geen antwoord. Deze vraag luidde: “In de NRC van 5 september 2024 wordt aandacht besteed aan een uitspraak van de rechtbank Den Haag van 4 september 2024. Op rechtspraak.nl is een persbericht van de rechtbank geplaatst, dat aldus aanvangt: “De Nederlandse Staat heeft ten onrechte het beeld gecreëerd en in stand gehouden dat op het Cornelius Haga Lyceum in Amsterdam ruimte was voor personen met een antidemocratisch en anti-integratief gedachtegoed”. Valt zo’n activiteit van de Staat onder het verspreiden van desinformatie?”

U merkt op dat de term ‘desinformatie’ niet in de rechterlijke uitspraak voorkomt. De vraag is of de betreffende activiteit van de Staat der Nederlanden valt onder ‘desinformatie’ zoals u dat definieert in uw brief van 23 december 2022 ³zoals hierboven in vraag 1 geciteerd. Op die vraag krijgen de leden graag een antwoord.

Vraag 4

Op vraag 18 geeft u geen antwoord. De vraag luidde: “In het artikel in de NRC wordt vermeld dat toenmalig premier Mark Rutte (VVD) dat ‘onjuiste frame’ verspreidde door tijdens een persconferentie ouders af te raden hun kinderen op de school in te schrijven. Is die constatering juist? Kunt u meedelen wat de minister president exact heeft aangegeven? Als de minister president beoogde om ouders ervan te weerhouden om hun kinderen op die school in te schrijven, wat tot gevolg zou hebben dat het aantal leerlingen terug zou lopen (wat feitelijk ook het gevolg is geweest), werd daarmee dan welbewust schade toegebracht aan die school en aan de vrijheid van ouders in hun schoolkeuze? Zo ja, valt het handelen van de toenmalige minister president dan niet onder ‘desinformatie’?”

Hierbij wordt nogmaals gevraagd:

4a. Als de minister-president beoogde om ouders ervan te weerhouden om hun kinderen op die school in te schrijven, wat tot gevolg zou hebben dat het aantal leerlingen terug zou lopen (wat feitelijk ook het gevolg is geweest), werd daarmee dan welbewust schade toegebracht aan die school en aan de vrijheid van ouders in hun schoolkeuze?

4.b Valt het handelen van de toenmalige minister president onder ‘desinformatie’ zoals u dat definieert in uw brief van 23 december 2022 zoals hierboven in vraag 1 geciteerd.

Verzocht wordt de vraag 4a en de vraag 4b afzonderlijk te beantwoorden.

Vraag 5

Vraag 19 omvatte de vraag: “Acht u het – mede in het licht van het handelen van de AIVD in het kader van de berichtgeving over het Haga Lyceum – uitgesloten dat een binnenlandse veiligheidsdienst of andere actoren van de Staat der Nederlanden ‘angstaanjagende vijandbeelden’ kunnen produceren?”

U geeft op die vraag geen antwoord.

5a. Verzocht wordt alsnog aan te geven of u dat uitgesloten acht, en zo ja op welke gronden.

³ Kamerstukken I 2022/23, 35295, AG.

datum 5 februari 2025

ons kenmerk 172562.15U

blad 4

5b. Zo nee, welke maatregelen worden in uw beleid opgenomen om zulke situaties te voorkomen?

Verzocht wordt de vraag 5a en de vraag 5b afzonderlijk te beantwoorden.

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken